

İSTANBUL'DA İNSANLARDA VE GÜVERCİNLERDE
ORNITHODOROS
ORNITHODOROS CONICEPS (CANESTRINI, 1890)
İNFESTASYONU

Prof. Dr. Ahmet Merdivenci (*)

Dünyamızda iksodiyoloji literatüründe insanda birçok kene infestasyonu ve bununla ilgili hastalık olguları bildirilmiştir. Fakat Türkiye'nin tıp literatüründe insanda kene infestasyonu üzerine sadece iki yayına rastlayabildik (13). Oysa ki, yurdumuzun agro-klimatolojik şartları ve halkımızın bulunduğu mediko sosyal durumu içinde insanların kene tarafından sokulduğunu nispeten sıkça duymaktayız. Bunlar arasında bilimsel yönden değerlendirilmemiş olan vaka sayısının bir hayli kabarık olabileceğini kabullenebiliriz.

Türkiye'nin parazitolojik literatüründe *Ornithodoros coniceps* Canestrini, 1890 kenasının yurdumuzda varlığı üzerine hiç bir kayda rastlayamadık (13, 16, 17, 20, 27, 28).

Bu yayının üç temel gayesinden birincisi yurdumuzda *Ornithodoros coniceps* Canestrini, 1890 kenasının varlığını bilim dünyasına duyurmak; ikincisi bu kene türünün insanda da infestasyon yaptığını bildirmek; üçüncüsü de bulduğumuz kenenin erişkin, nimf ve larvalarının tanıtıcı yapı özelliklerini kendi materyalimizden incelikleriyle vererek bundan evvel yapmış olduğumuz «Türkiye keneleri üzerine araştırmalar» başlıklı 15 yıllık çalışmamıza yeni bir tür ekliyerek bu alandaki incelemelerimize bilimsel katkıda bulunmaktır.

O L G U

17.4.1968 günü Vefa Lisesi Öğrenci Koruma Derneği'nden Bay Kemal Say tarafından ufak bir şişe içinde, insanı sokarak hastalandırıldığı

(*) — İst. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fak. Mikrobiyoloji, Tropikal Hastalıklar ve Parazitoloji Kürsüsü, İstanbul.

ve tahtakurusuna benzediği bildirilen canlı bir akar getirildi. Çıplak gözle *Ornithodoros* Koch, 1844 yumuşak kenesi olduğunu görünce içimizi sısak bir heyecan sardı. Keneyi mikroskopta inceleyince bu duygumuz büsbütün arttı. Tekrar inandık ki, bilimde rastlantı yalnız hazırlanmış bir zemin üzerinde olmaktadır.

Giyindik ve yerine gittik. Vefa Lisesi Müdürü Bay Adil Teoman'ın verdiği bilgiye göre, liseye ek inşaat yapmak için hizmetlilerin yattıkları kısım yıktırılmıştır. Lisenin bahçesi içinde 1800 yıllarında yapılmış Ali Paşa Kütüphanesi binası bulunmakta, fakat yıllardan beri meskân olarak kullanılmaktadır. İçinde sadece güvercinler yaşamakta ve yuvalanmaktadır.

Kütüphanenin kullanılabilir bir durumda olan iki odası temizlenmiş hizmetliler için yatakhane şekline sokulmuş ve ısıtılması için de soba kurulmuştur. İlk gece hiç bir şey duyulmamış; fakat ikinci gece «tahtakurusuna benzeyen, her yandan saldıran, hatta tavandan bile yataklar üzerine dökülen bir takım böceklerin hücumuna uğradık» ları bildirilmiştir. Hizmetlilerin hepsinin vücutları değişik yerlerinden bu arthropotlar tarafından sokulmuş olduğunu gördük. Sokulan yerler hâle şeklinde kızarmış ve şişmiştir. Bu yerler şiddetli kaşıntılı olduğundan kaşınma sonucu deride sıyrıklar da görülmüştür. Muayene ettiğimiz şahıslardan birinde şiddetli allerji sonucu vücudun sokulmamış yerlerinde de kaşıntılı yaygın kabarık kızarıklıklar bulunmuştur.

Hizmetliler o sabah verdiğim petri kurularına yatak ve çarşaflarından elliden fazla kan emmiş canlı kene topladılar. Bunların birkaç tanesinin taze emmiş oldukları kandan yapılan yayma preparasyonlarda insan kanı alyuvarları ve akyuvarları görüldü. Ayrıca bu kullanılmayan kütüphane binasında güvercinlerin yuvalandıkları yerlere merdivenle çıktık. Buradaki sıva çatlaklarından çok sayıda canlı kene topladık.

Bu kenelere karşı «Sheltox» uygulanmış ise de bunlarla başa çıkılmamıştır. İlgililere bu kenenin insan sağlığı bakımından önemini ve savaş metodlarını anlattık. Kendilerine sıvı ve toz halinde B.H.C. ve D.D.T. insektisidlerinden ve uygulanması üzerine de gereken bilgi verildi.

On gün sonra 26.4.1968 günü ise lise müdüründen durumu telefonla sordüğümüzda hizmetlilerin şimdilik fazla bir şikâyeti olmadığı sadece bıraktığım insektisidlerin yetmemiş olduğu bildirildi.

Fakat bundan iki hafta sonra 8.5.1968 günü Lise Müdürü bizi telefonla aradı. Verdiği bilgiye göre, ilâç püskürtülen yerlerde böceklerin öldükleri, püskürtülmeyen yerlerdeki ise ölmemiş oldukları bildirildi. Hizmetlilerin tekrar bunların hücumuna uğradıkları, hepsinin yeniden

sokulmuş olduğu, hattâ bir kısmının vücutları kabar kabar kızarıklıklar içinde kaldığı şeklinde bilgi verdiler. Durumu tekrar yerinde incelememizi rica ettiler. 9.5.1968 günü saat 8-de yerine gittik. Burada iki odada yatan 19 hizmetlinin de vücutlarının değişik yerlerinden bu keneler tarafından sokulmuş olduklarını gördük. Bunlardan 50 yaşındaki Ahmet Bulabık'ın 38,2°C. ateşi olduğu, vücudunda kaşıntı, kırmızı ve kabarık geniş hâleler görüldü. Verdiği bilgiye göre, baş ağrısı, hafif baş dönmesi, bulantı ile hafif sürgünü olduğu ifade edilmiştir. Bu hastalık belirtileri allerji ile beraber kene intoksikasyonunu hatırlatmaktadır. Hastanın lise hekimliğince tedavi edilmesi gerektiğini söyledik.

İlgililere bu binanın koğuş olarak kullanılması zorunlu ise, yıllarlardanberi güvercinlik halinde olan bu metruk binanın tamamen boşaltıldıktan sonra basınçlı püskürtme makinesiyle verdiğimiz böcekkiran ilâç formülleri ile tüm olarak püskürtülmesi, bir hafta sonra da taze söndürülmüş kireçle yine püskürtülerek badana yapılması gerektiğini bildirdik.

29.5.1968 günü yine mahalline gidildi. Tavsiye ettiğimiz şekilde püskürtülmüş ve taze söndürülmüş kireçle badanası yapılmıştır. Fakat binanın diğer bölmelerinde ve saçaklarında güvercinler yuvalanmakta devam etmektedirler. Bu durum, kenelerin tamamen imha edilmediklerini ve gelecekte tekrar iç odalara da kolayca girebilecekleri fikrini vermektedir.

T A R T I Ş M A

Bu yumuşak kene türü tanıtıcı yapı özelliklerine göre, ilk kez *Ornithodoros caniceps* adı altında Canestrini tarafından 1890 yılında tanımlanmıştır. Fakat tür tanımını üzerinde yetersiz bilgi ve ayırımı elverişli olmayan şematik resimler verilmiştir. Bunun sonucu kuşların bu *Ornithodoros* kenesi daha sonraları *O. tholozani var. caniceps* adı ile Neumann (1896) yönünden bildirilmiştir. Yine Neumann 1901 yılında Güney Afrika kıyılarında penguenlerin yuvalarından topladığı yumuşak keneleri *O. talaje var. capensis* adı ile yayınlamıştır. Yazara göre, Orta ve Güney Amerika'da memelilerde parazitlenen *O. talaje* tipinde, fakat *coniceps*'e çok benzemekte ve *coniceps*'ten ayaklarının çok oluşu ile ayrılmaktadır.

Nuttall, Warburton, Cooper ve Robinson (1908) *O. coniceps*'in ayrı tür olabileceğini şüphe ile karşılamakta fakat Neumann'ın tanıladığı *O. talaje var. coniceps*'i tanımaktadırlar. Bunun yapı özelliklerini ve tipik *O. talaje*'den ayırımı vermektelerdir.

Daha sonra yalnız Neumann (1907), Colas-Belcour (1929) ve Senevet (1937) *O. coniceps* ve *O. capensis*'i *O. talaje*'nin bir varietesi olarak vermişlerdir. Buna karşılık Larrousse (1923), Theodor (1933), Ramon ve Nalin (1948) Brumpt (1949), Leeson (1953, 1956), Hobart ve Whaley (1954), Hoogstraal (1954), Kohls (1957), Dubleton (1958), Starkoff (1958), Morel (1959), Filippova (1961, 1963), Hoogstraal (1962), Sonenshine, Clifford ve Kohls (1966) gibi dünyamızın başta gelen iksodiyologları bütün ayrıntılarıyla *O. coniceps*'i ve *O. capensis*'i birer ayrı tür olarak tanımlamaktadırlar.

Neveu-Lemaire (1938) ve Brumpt (1949) un yazdıklarına göre, *O. coniceps* türü *O. talaje*'nin sade bir varyetesi sayılabilir, fakat değil yalnız yapı bakımından, fakat coğrafi yayılışı ile de bundan ayrıdır. Güvercin ve insanda parazitlenmektedir.

Avrupa'da Fransa ve İtalya'da, Kuzey Afrika'da Tunus ve belki de Fas'da görülmektedir. Yazara göre, bu kene bulunduğu yere yakın yaşayan insana saldırır. Sokulan şahıslarda ateşin yükselmesi görülmektedir.

E. Brumpt (1949) un yazdığına göre, *O. coniceps*'in evrimini Brumpt ve Benoit Bazille incelemişlerdir. Araştırmacılara göre, larva güvercinler üzerinde günlerce kalır. Bir örtü değiştirerek nimf evresine dönüşür. Bu kan emmeden önce daha bir kez örtü değiştirir. Erişkin şekiller 5-inci veya 6-ncı örtüyü değiştirdikten sonra olgunlaşırlar. Bu kene güvercinlerde parazitlenir, fakat insanı da sokmaktadır (Ransom, 1949). Marechal ve Senevet (1921) ise bu kenenin insanı sokunca ateşin yükseldiğini bildirdiklerini yazmaktadır.

Starkoff (1958) *O. coniceps*'in yapı özelliklerini ve tanımını Canestrini'ye göre vermiş ve ilgili yayınları eleştirerek ayrı bir tür olduğunu savunmuştur. Verdiği mikrotograf tipik bir *O. coniceps*'in yapı özelliklerini göstermektedir. Bu yazara göre, bu yumuşak kene İtalya'da evcil güvercinlerde parazitlenmekte ve insana da saldırarak kan emmektedir. Ayrıca Fransa, Sovyetler Birliği, Filistin, Fas ve Tunus'ta bulunmuş olduğunu bildirmektedir.

Hoogstraal ve Kaiser (1959) *O. coniceps*'in Ürdün'de tavuk ve insanlardan kan emdiklerini görmüşlerdir. Marda bölgesinde değişik yerlerden ve Nablus'da evlerden ve ahırlardan spirokette infekte çok sayıda kene toplamışlardır.

Davis ve Mavros (1956) da bu kenelerden bir kısmını, evrimin incelemek için kullanmışlardır.

Sonenshine, Clifford ve Kohls (1960) dünyamızın doğu yarım küresinde görülen *Ornithodorinae* alt ailesine giren türlerin larva şekillerinin tanımını anahtarla birlikte gayet ince ayrıntılarıyla vermişlerdir. Aynı türlerin ve bu arada *O. coniceps*'in de konaklarını ve coğrafî yayılışını ihmal etmemişlerdir. Şöyle ki, bu yumuşak kene türü Britanya, Fransa, İtalya, İspanya, Fas, Tunus, Filistin, Ürdün, Sovyetler Birliğinin değişik bölgelerinde ve Hindistan'da görülmüş olduğunu yazmışlardır. Bu kene özellikle evcil güvercinlerde ve tavuklarda parazitlenmektedir.

Fakat *O. coniceps* yarasalarda (Colas-Belcour, 1929), deniz kuşlarında (Vermeil, Lavillaurex ve Reeb, 1958; Morel, 1959; Filippova, 1963) ve yabanıl kara kuşlarında (Theodor ve Costa, 1960; Semashko, 1961; Hoogstraal 1962 bulunduğu bildirilmiştir.

Theodor (1933) ile Çagin ve Dyatlov (1960) *O. coniceps*'i kene döneke hummasının muhtemel bir vektörü olarak sanmaktadırlar.

Clifford, Kohls ve Sonenshine (1964) *Argasidae* ailesi *Ornithodorinae* altailesine giren cins ve altcinslerin sistematik özelliklerini incelemişler ve bunların özelliklerini ayrıntılı olarak vermişlerdir.

Yazarlar *O. coniceps*'i ayrı tür olarak almışlar ve bunu *Ornithodoros* cinsinin *Alectorobius* Pocock, 1907 altcinsine sokmuşlardır.

Theodor (1933) Filistin'de *O. coniceps*'i tavuklarda bulmuş ve tanıttığı yapı özelliklerini vermiştir. Filippova (1963) Sovyetler Birliğinde Kırım, Azar denizi kıyıları ve Kazantip yarımadasında yabanıl güvercinlerde, Tacikistan ve Tigrovaya balka çiftliğinde deniz kuşlarında bulunduğu keneleri *O. coniceps* olarak tanımlamıştır. Yazar, bunları Theodorun verdiği resim ve fotoğraflarla karşılaştırmış ve bunların hep aynı türe ait yani *O. coniceps* türü oldukları sonucuna varmıştır.

Filippova (1963) çalışmasında *O. coniceps* ve *O. capensis*'in erişkin larva ve nimflerinin yapı özelliklerini ayrı ayrı vererek karşılaştırmalı tartışmasını yapmış ve her ikisinin de ayrı birer tür olduklarını tipik resimler vererek savunmuştur. Yazar, British Museum'da bulunan ve Filistin'den 1930 yılında getirilmiş bir erkek (Nuttal'ın koleksiyonu) ve Britanya adasında Kuzey Wels bölgesinden 1954 yılında toplanmış iki dişinin (Hobart ve Whaley'in koleksiyonu) kendi örnekleriyle aynı yapı özelliklerini gösterdiklerini bildirmiştir.

Filippova (1961) Sovyetler Birliğinde görülen *Ornithodoros* kenelerinin larva ve nimflerinin ayrı ayrı yapı özelliklerini, larva ve nimflerin ayırma anahtarları ile resimlerini vermiştir. Yazar, *O. coniceps*'i ayrı tür olarak almıştır.

Pavlovsky (1960) nin *Ornithodoros* kenelerinin fonksiyonel yapıları üzerine yapmış olduğu bir çalışmaya göre, *Ornithodoros* kenelerinin bazı türlerinde rostrum ile kapitulunun kökü arasında kalan kıvrımın iki yanında birer tümsek bulunur. Bu tümseklerin belirli fonksiyonu vardır ve bunların yanak denen saçak gibi oluşumlardır. Bu türlerde gnatosoma kenenin karın yüzünde dikey olarak durmaktadır. Bu tip “yanak” oluşumları bulunan türlerin kene dönek humması spiroketine vektörlük yaptıkları, buna karşılık “yanak” oluşumları bulunmayan (*O. lahorensis* gibi) türlerin ise bu hastalık etkenine vektörlük yapamadıkları anlaşılmaktadır.

O. coniceps'in “yanak” oluşumları vardır (kendi gözlemlerimiz).

Türkiye’de bundan evvel yapılmış olan ilgili parazitolojik yayınlarda *O. coniceps*'in yurdumuzdaki varlığı üzerine her hangi bir kayıt yoktur (13, 16, 17, 20, 27, 28). Bu duruma göre, İstanbul’da güvercinlerde bulduğumuz ve insana da saldırarak yukarıda bildirdiğimiz şekilde kan emdiğini allerji ve toksik etki yaptığını gördüğümüz ve *Ornithodoros coniceps* (Canestrini, 1890) türü olarak tanımladığımız ve orijinal resimlerini verdiğimiz ornithodorin kenenin yurdumuzda ilk kez bulunmuş olduğunu sanıyoruz. Bu kenenin yapı özelliklerini, orijinal resimlerini, konak ve yayılışını, yayınlamak için sunulmuş olan “Türkiye keneleri üzerine araştırmalar” çalışmasının şekline uygun olarak kaleme aldık. Bulguların bu kısmı aynı çalışmanın ilgili yerine de eklenecektir.

Tür ORNITHODOROS (ALECTOROBIUS) CONICEPS Canestrini, 1890

Eşadı (Syn.) : Argas coniceps Canestrini, 1890

Ornithodoros var. coniceps Neumann, 1896.

ERKEK

Vücudun ön ucu biraz sivri, arka ucu yuvarlak olup eliptiktir. Yanları paraleldir. Boyu 3,8—4,8 mm, eni 2,4—2,8 mm. dir. Genital delik birinci çift koksaların arka uçları sırasında enine duran ince bir yarık şeklindedir.

Dişi

Vücudun ön ucu biraz daha dar ve sivri, arka ucu ise daha geniş ve yuvarlak olup eliktiktir. Ön üçte bir kısmının arka ucu yüksekliğinde yan kenarları dışarıya hafif çıkıktır. Boyu 5,4—6,0 mm, eni 2,8—3,4 mm. dir. Genital delik birinci çift koksaların arasında geniş bir yarık şeklindedir olup kenarları hafif kabarıktır.

Vücudu sırt karın yönünde yasıdır. İdiosoma nispeten geniş ve kısadır. Ön yarısı biraz daralmıştır. Ön ucu hafif koniktir. Arka ucu yuvarlaktır. Yan kenarları ön 1/3 sırasında birer yan çıkıntı vardır. Kenar dikişleri yoktur. Kan emmemiş iken kenarları sırta doğru hafif kıvrıktır. Kan emmiş iken ise kenar kıvrım kaybolmuş, kenarları kütleşmiş ve yuvarlaklaşmıştır.

Kitinsel ve ince olan vücut örtüsü solgun kirli-sarımsı veya koyu boz renktedir. Sırt yüzünün ön ve arka yarısının orta kısımları hafif kabarıktır. Orta kısmı ise hafif çukurlaşmıştır. Sırt örtüsünün kabarcıkları oldukça yüksek, büyük, kenarları belirli ve şekilleri düzgün değildir. Bunlar vücudun arka yarısında büyük, ön yarısında ise daha küçüktürler. Sırtta nispeten büyük dairemsi diskler vardır. Bunlar orta çizginin iki yanında olup kısmen bakışlıdır. Vücudun arka yarısının orta sırt çiz-

gisi üzerinde bir sıra yapan sekiz-on tane disk bulunur. Sırtın ön yarısındaki ön diskler daha büyük ve sayıları daha azdır. Arka yarısındakiler ise daha küçük ve sayıları daha fazladır.

Karın örtüsünün iki yanında ve post-anal oluğun arkasındaki kabarcıkları büyük ve yüksektir. Kapitulum ön uca yakın orta çizgi üzerinde yer alır. Yanakları belirgin birer tepecik şeklindedir. Kapitulum 1,0-1,1 mm büyüklüğündedir. Basis kapituli geniştir. Palpleri küçük ve yuvarlaktır. Üzerinde sık uzun kıllar bulunur. Şeliserler yalnız kullanılacakları zaman kılıftan çıkarılırlar.

Hipostom kısa, kökü geniş ve tepesi oyuktur. Dişleri ufak ve 2/2 sırada dizilmişlerdir.

Bacakları nispeten kısadır. Birinci koksalar ikincilerden ayrı, diğer koksalar ise birbirine sıkı sıkıya dayanmışlardır. Birinci çift bacakların ayak kısımları (tarsları) nispeten kısadır. Eni boyuna 1:3,5—4,5 oranındadır. Tırnakları diğer ayak tırnaklarından daha kısa ve kalındır.

Anus dördüncü koksaların arka kenarları yüksekliğinde orta çizgi üzerinde ve bu çizginin ortasının biraz gerisinde yer alır.

Stigmalar üçüncü ile dördüncü koksalar arasında bulunurlar. Yuvarlağımsı veya ovaldirler. Peritrem ince ve geniş bir orak şeklinde olup kapaklıdır. Makula büyüktür. Peritrem ve makula hafif kabarıktırlar (Şekil 1A, B).

LARVA

İdiosoma hafif ovalimsi yuvarlaktır. Kan emmemiş olan larvaların boyu 0,73—0,78 mm, eni 0,42—0,48 mm dir.

Kapitulum ön uçta (terminal) dır. Üstten bakılınca görülür. Basis kapituli geniş ve kısadır. Bir çift çok kısa post-hipostomal ve bir çift biraz daha uzun post-palpal kıl vardır.

Hipostom kökü çok geniştir. Tepesi dar ve küt olup boynu yoktur. Palplerin 4. üncü parçasına kadar uzanır. Dişleri ön ucunda 4/4 sıra, arka ucunda ise 2/2 sıradır. Dıştan birinci sırada 14-16 tane, ikinci sırada 12-15 tane, üçüncü sırada 8-10 tane, dördüncü sırada 5-6 tane diş vardır. Tepedeki dişler çok küçüktürler.

Palp parçaları hemen hemen aynı boydadır. İlk üç parçası aynı kalınlıkta ve üzerlerinde dikenli büyük kıllar bulunur. Dördüncü parça ise biraz daha ince olup üzerindeki kıllar küçük ve düzdür.

Şeliserler ince ve hipostomdan biraz daha uzundurlar. Sırt çıkıntılarının orta dişi vardır.

İdiosomada sırt levhacığı vardır. Üçgen veya armut biçiminde olup boyu enine eşit veya boyu biraz daha uzun ve köşeleri yuvarlaktır. Sırt yüzündeki kıllar 15 çift, bakışıklı, büyük ve üzerleri ince dikenlidir. Karın yüzündeki kıllar 8 çift daha küçük ve bakışıklıdır. Birinci ve ikinci koksalar ile ikinci ve üçüncü koksalar arasında rudimenter birer bez görülür.

Bacakların kılları büyüktür. Ayak (tars) uçları ince ve koniktir. Birinci çift tarslarda Haller organı iyi gelişmiştir.

NİMF

Üç nimf evresi vardır. Fakat iklim şartlarına ve ortamın biyo-ekolojik özelliklerine göre dört evre de olabileceği sanılmaktadır.

Kapitulum küçüktür. Basis kapituli dik dörtgenimsi ve köşeleri yuvarlaktır. Alt yüzünün arka köşelerinde birinci evrede bir tane, ikinci evrede iki tane, üçüncü evrede ise üç tane ufak boyun kılı bulunur.

Hipostom kısa, tepesi çukur ve boyun kısmı dardır. Dişleri 2/2 sıradır. Her sırada diş sayısı 4-8 arasında değişmektedir.

Palpleri nispeten büyüktür. Üzerlerinde iri kıllar bulunur.

Birinci evredeki nimflerin hipostom ve palpleri daha kısadır.

Rostrum çıkıntısı dikey olarak karın yönüne bükük, üstten görülmez ve alt kısmı tümsek şeklindedir. Yanakları şişkin ve dikdörtgenimsidir. Kamerostomun dibinde ince kısa kıllar bulunur.

Preanal oluk anusu önden tepecik şeklinde sarar ve derindir. Uçları arkaya doğru dönerek arka-yan kenarlara kadar uzanırlar. Post anal oluk geniş ve derin olup arka ucu iki yana ayrılır ve uçlar da arka-yan kenarlara yakın sonlanırlar.

Bacakları iyi gelişmemiş ve kuvvetli değildir. Her evrede birinci çift ayaklar (tarslar) nispeten kalındır. Dördüncü çift ayaklar (tarslar) ise daha önce ve zayıftır. Haller organı gelişmiştir.

Stigmalar üçüncü ve dördüncü koksaların arasında yer alır. Peritrem ince ve yarım ay şeklindedir.

KONAKLARI

İnsan (*Homo sapiens*), yabancıl güvercin (*Columba livia*), evcil güvercin (*Columba livia dom.*), tavuk (*Gallus gallus dom.*) ve karada yaşayan bazı kuşlardır.

YAYILIŞI

Avrupa'da İspanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Sovyetler Birliği'nin Kırım bölgesinde; Kuzey Afrika'da Tunus ve Fas'da; Asya'da İsrail, Ürdün ve Sovyetler Birliği'nin Azar denizi kıyıları, Kazantip yarımadası, Tacikistan, Tigrovoya balka'da, Hindistan'da bulunmuştur.

Türkiye'de İstanbul'da Vefa'da güvercin (*Columba livia*) lerde bulduk. Aynı yerde insan (*Homo sapiens*) ları da soktuğu görüldü.

Ö Z E T

İstanbul'da Vefa'da insanlarda kene infestasyonu sonucu allerji ve kene intoksikasyonu görülmüştür.

Bu kenelerin güvercinlerde parazitlenen ve insanda da infestasyon yapabilen *Ornithodoros coniceps* Ganestrini, 1890 yumuşak kene türü oldukları tesbit edilmiştir (Şekil 1 ve 2).

Türkiye'de bu kene türünün varlığına dair her hangi bir yayına rastlanmamıştır.

S U M M A R Y

Ornithodoros coniceps infestation in man and in pigeons in İstanbul.

In man, the allergy and intoxication were found the result of the *Ornithodoros coniceps* infestations in Vefa, İstanbul.

The existence of *Ornithodoros coniceps* Canestrini, 1890 (Fig. 1) in pigeons and in man is reported for the first time in Turkey.

L İ T E R A T Ü R

1. Brumpt, E. (1949). Précis de Parasitologie. Masson et Cie, Paris.
2. Clifford, C.M., Kohls, G.U. ve Sonenshine, D.E. (1964). The systematic of the subfamily Ornithodorinae (Acarina: Argasidae). I. The Genera and Subgenera. Ann. Entomol. Soc. America, 57 (4) : 429-437.
3. Colas—Belcour, J. (1929). Présence d'*Ornithodoros coniceps* en Tunisie. Arch. Inst. Pasteur Tunis, 18 (3-4) : 265-267.
4. Çagin, K.P. ve Dyatlov, A.G. (1960). *Ornithodoros coniceps* (Canestrini, 1890) kak vozmojniy perenosnik vozbuditelya klestevo-va spirohetoza. Med. Parasitol. i Parazitarn bolezni, 29 (3) : 288-291 (in Filippova, 1963).

5. Davis, G.E. ve Mavros, A.J. (1956). Concerning the life cycle of *Ornithodoros coniceps* (Canestrini, 1890) (Ixodoidea, Argasidae). Jour. Egypt. Public Health Ass., 31 (1) : 55-59.
6. Filippova, N.A. (1961). Liçinki i Nimfi kleştey-ornithodorin (Ixodoidea, Argasidae) fauni Sovetskaya Soyuza. Parazitol. Sbornik, 20 : 148-184.
7. Filippova, N.A. (1963). O kleştah Ornithodoros Koch, parazitiruyuştih na ptitsah. Parazitol. Sbornik, 21 : 16-27.
8. Golem, S.B. ve Or, C. (1953). Ornithodoros lahorensis sokmasından mütevellit entoksikasyonlar. Türk Hij. ve Tec. Biol. Dergisi, 13 (3) : 231-239.
9. Hobart, J. ve Whalley, P.H.S. (1954). Occurrence of a species of *Ornithodoros* in Britain. Nature, 174 (4437) : 936.
10. Hoogstraal, H. ve Kaiser, M.N. (1959). Ticks (Ixodoidea) of Arabia. Fieldianazology, — Chicago Nat. Hist. Mus. Publ., 39 (28) : 297-322.
11. Hoogstraal, H. (1962). A small form of *Ornithodoros (Alectoris) coniceps* (Canestrini, 1890) (Ixodoidea, Argasidae) from India and U.S.S.R. with wild birds as hosts in India. Acarologia, 4 (2) : 190-192.
12. Kurtpınar, H. (1954). Türkiye Keneleri. Güven Matbaası. Ankara.
13. Kurtpınar, H. (1957). Anadoluda Argas reflexus Fabr. (Güvercin kenesi) nin insanda tevlit ettiği sıhhi bozukluklar üzerinde araştırmalar. Türk İj. ve Tec. Biol. Dergisi, 17 (3) : 237-243.
14. Leeson, H.S. (1953). Some notes on the recorded distribution of old world species of *Ornithodoros* (Acarina). Bull. Entomol. Res., 44 (3) : 517-526.
15. Leeson, H.S. (1956). Further notes on the geographical distribution of old world species of *Ornithodoros* (Acarina). Bull. Entomol. Res. 46 (4) : 747-748.
16. Merdivenci, A. (1965). Türkiyenin Entomolojik Coğrafyası. (Unat, E.K., Yaşarol, Ş. ve Merdivenci, A. nin "Türkiyenin Parazitolojik coğrafyası" adlı eserinde). Ege Ü. Matbaası, İzmir.
17. Merdivenci, A. (1967). Türkiye Keneleri Üzerine Araştırmalar. 231 sahife + 108 Resim. (Baskıda).
18. Morel, P.C. (1959). Répartition de *Ornithodoros coniceps* (Canestrini, 1890). Ann. Parazitol., 34 (5-6) : 730-731.
19. Neveu-Lemaire, M. (1938). Traité d'Entomologie Médicale et Vétérinaire Vigot Frères Ed., Paris.

20. Oytun, H.Ş. (1961). Tıbbi Entomoloji (2. baskı). Güzel İstanbul Matbaası, Ankara.
21. Pavlovsky, E. N. (1960). Kfunksiyonalnoy morfologii kleştey Ornithodoros. Parazitol. Sbornik, 19 : 26-31.
22. Semashko, L. L. (1961). House and tree sparrows carriers of ticks in Turkmenia. Part 2. Zool. Zh., 40 (7) : 1070-1078. (In Sonenschine et al., 1966).
23. Sonenshine, D.E., Clifford, C. U. ve Kohls, G. M. (1966). The systematics of the subfamil Ornithodorinae (Acarina : Argasidae). III. Identification of the larvae of the Eastern Hemisphere. Ann. Entomol. Soc. America. 59 (1) 92-122.
24. Starkoff, O. (1958). Ixodoidea d'Italia. "Il Pens. Sci.". Editore, Roma.
25. Theodor, O. (1933). Über Ornithodoros coniceps Canestrini in Palestina. Zeitschr. Parasitenkunde, 5 : 69-79.
26. Theodor, O. ve Costa, M. (1960). New species an news record of Argasidae from Israel. Observations on the rudimentary scutum and the respiratory system of the larvae of the Argasidae. Parasitology, 50 : 368-385.
27. Unat, E. K. (1966). Tropikal Hastalıklar ve Parazitoloji, cilt: I. Filiz Kitabevi, N. Uycan Matbaası, İstanbul.
28. Unat, E. K. (1960). Tıbbi Parazitoloji Ders Kitabı. İst. Üniv. Tıp Fak. Yayını, No: 847/39, Kutulmuş Matbaası, İstanbul.
29. Vermeil, C., Lavillaureaux, J. ve Reeb, E. (1958). Infection et transmission experimentales du virus West Nile par Ornithodoros coniceps (Canestrini) de souche Tunisienne. Bull. Soc. Pathol. I. exot., 51 (4) : 489-495.